

at opholde sig i den; men naar vi skulle gjøre Ret og Sjæl til begge Sider, baade overfor det religiøse og overfor det borgerlige Samfund, saa tror jeg ikke, at det saameget er Frihed i Folketirken, det kommer an paa, som det maatte være Frihed for Folketirken til at bevæge sig imellem de andre Samfund, saaledes som Folketirken efter sin hele Opfattelse vilde være bedst tjent med, men hvis det er sandt, saa vilde et Samfund som det, der da vilde komme tilstede, muligvis ikke komme til at omslutte saa mange Medlemmer, men jeg tvivler ikke paa, at der saa til Gjengjæld ad den Vet vilde fremkomme et ganske andet og friskere Liv. Jeg har som sagt ikke noget Haab om at faa Medhold i denne Betragtning, men jeg tror dog nok, at den kan holde Stik for en dybere Betragtning af disse Forhold, og da jeg vil vedkende mig den Betragtning, at det Religiøse maa staa over og høiere end det Borgerlige, saa kan jeg paa et Punkt, hvor det Religiøse berøres saa dybt som i dette Forslag, ikke være med til at give det min Stemme, men idet jeg har taget den Beslutning og mener at burde udtale den, kan jeg dog ikke lade være i fuldeste Maal at paa- skjønne de Bestræbelser i borgerlig Retning, som de Mænd, der have stænket denne Sags deres Overveelse, have bragt ind i det Forslag, der her foreligger. Naar Forslaget, som sagt, kun angik Sognepræsters eller Sognekærrers borgerlige Ansættelse, idet det overlod Ordinationen og den geistlige Beskikkelse frit til Folketirkens egne og bevidste Medlemmer, saa vilde dette Forslag i mange Henseender fuldstændig tiltale mig.

J. M. Hansen: Jeg skal dog sige et Par Ord overfor den ærede sidste Taler. Han sagde, at han, desom Folketirken optraadte som en virkelig borgerlig Indretning, kunde finde Forslaget rigtigt; men det er netop det, Folketirken gjør, det er netop derfra, at Lovforslaget, som det foreligger, gaar ud. Det forekommer mig, at den ærede Taler maatte have set dette helt igjennem, og navnlig af de Udtryk, han selv fremhævede, hvor der er Tale om, hvem det skal være valgberettiget ved

denne Leilighed, nemlig den, der har Afgang til Folketirkens Goder; der staar ikke: Kir- kens Goder, men Folketirkens Goder. Der kan være mangen en hjertelig og oprigtig Kristen, som er fuldkommen trosenig med den evangelisk-lutheriske Kirke, men som ikke vil høre til Folketirken, og som derfor ikke har Afgang til Folketirkens Goder; men han har dog fuld Afgang til Kirkens Goder, om han ogsaa staar udenfor Folketirken. Netop dette synes mig at maatte have overbevist den ærede Taler om, at vi her ere inde paa det Gebet, han saa rigtigt skildrede som det rette, men som han mente ikke laa til Grund for, hvad der her foreligger. Det Ideal, det ærede Medlem opstillede, vilde kun kunne komme frem, og det endda i en usyl- kommen Form, dersom Stat og Kirke vare fuldelig adskilte; men det ærede Medlem vil se, at dette ikke kan ske uden en Grundlovsforandring. Ifølge den Stilling, hvori Folketirken efter vor Grundlov staar til Staten, kan dette Forhold slet ikke indtræde. Vi maa tage Folketirken, som den er, og den vilde begaa et overordentligt stort Misgreb, dersom den vilde begynde at udfille, hvem der var virkelig oprigtig, hjertelig troende Kristen eller ikke; thi derom kan intet Menneffe domme. Det staar Enhver her i Landet frit for at melde sig ud af Folketirken, naar han vil, og den, der ikke gjør det, maa forsvare for sin egen Samvittighed, hvorfor han ikke gjør det, naar han ikke er trosenig med Folketirken; men det gaar slet ikke an, at Andre skulle være Hjertekjendere og domme derom. Vi sige, at vi anse dem, der holde sig til Folketirken, efterat Udtrædelsen nu er bleven saa let, som den er, for Medlemmer af Folketirken, og vi spørge ikke om, hvorvidt de gjøre det for den verdslige Fordels Skyld. Skjøndt man vistnok er enig om, at de materielle Fordels, der ere forbundne med Folketirken, ere overveitende hos Mange, bør vi dog vogte os for at afgjøre, hos hvem dette er Tilfældet. Er der Virkghed og Oprigtighed tilstede hos Folk, ville de ikke blive i Folketirken, naar de ikke ere trosenige med den. Vi se jo, at der i saamange Samfund er Medlemmer, som vedblive at ville høre til